

ETB eta ekoiztetxeak

Tartaren banaketa berria huts egiten ari da

Alde zein kontrakoentzat, EITBren azken urteko bilakabidea EAEko gobernu aldaketaren ikurretako bat bihurtu da. Egoera berriak programazioari eragin dio nabarmen, eta horrekin batera, ekoiztetxeei. Tartaren banaketa zeharo aldatzen ari da; lehen aparretan zebiltzanen ustez irizpide ideologikoez gidatzen dute EITBren jarduna, kalitatea kontuan hartu gabe eta haren kalterako. EITBk dio ekoiztetxe guztiei aukera berdinak ematea dutela helburu. Lehen ez bezala.

UNAI BREA

ALDAKETA, ALDAKETA, ALDAKETA... Euskadi diferente baten promesa egin zien PSEk EAEko hautesle konstituzio-zaleei, iazko hauteskunde-kanpainan. Ondoren ere, Ajuria Eneara iritsi ostean, lelo bera izan du behin eta berriz mintzagai Patxi Lópezek: bere gobernuak ekarri ei dituen onuren ardatza da, zorioneko aldaketa. Iragarrita zegoenez, EITB izan zen kanbioa azkarren jasaten hasi zen erakunde publikoetako bat. Emaiza aski

ezaguna da: igaro den urtebete honetan, ETBren parrilla –irradiaren azterketa beste baterako utziko dugu– aro jeltzalean zegoenarekiko aldatzen zihoan heinean, kritikak ia bazter guztietatik iritsi zaizkio Alberto Surio-
ren lantaldeari.

ETBren ildo editorialak izandako metamorfosiaz igerileku olinpiko bat betetzeko adina tinta isuri da honezkero; ez da hori erreportaje honen gaia. Komeni da gogoratzea,

EITBren Miramongo egoitza, Donostian.

DANI BLANCO

hala ere, inor ez litzatekeela harritu behar aldaketa horiengatik. Hedabide publikoak unean uneko gobernuaren hain menpekoak diren sistema honetan, horixe da logikoa. Arazoa areagotu egiten da, ordea, aldaketak produktuaren kalitatea –ideologiaz gaindiko irizpideekin neurtua– jaitsiarazten duenean. Eta hori bada erreportaje honen gaia.

ETBren eta ekoiztetxeen arteko harremana

Ezer baino lehen, apur bat argitu dezagun zertaz ari garen. Gauza jakina da telebista-kate batek, publiko zein pribatu, ezin deza-keela bere kasa sortu egunean emititzen duen programazio osoa. Ekonomikoki eutsi ezinezkoa litzateke eredu hori. Telebistek ekoiztetxeen beharra dute, baina alderantziz ere bai: ekoiztetxeen sektoreak –ez ekoiztetxe guztiek– telebistaren beharra du. Sinbiosi horren bi noranzkoetatik, bat legediak ezarritakoa da, bai behintzat Espainiako Estatuan eta kate publikoei dagokienez. Hala, ETB behartuta dago EAEko ikus-entzunezko sektorearen sostengua izatera, traktorea. Maia-tzetik indarrean dagoen ikus-entzunezkoen espainiar legeak hori berretsi eta are indartu du hein batean, telebistek proiektu berrien finantzazioari bideratu beharreko portzenta-jeak handitu baititu oro har, nahiz eta kasu batzuetan atzerakada izan den. Kontua da neurri horrek, berez, ez dituela ekoiztetxeak estutasunetik libratzen.

Ikus-entzunezko sektorea oparoa da EAEn. Oparoa diogunean, enpresa asko dau- dela esan nahi dugu, ez enpresa horiek apa- rretan bizi direla. Kontrakoa da, salbuespe- nak salbuespen. Kontsultatu ditugun eremu horretako profesional guztiak, bakoitza bere ñabardurekin, bat datoz: ekoiztetxe gehiegi dago. Telebista propioa izateak eragiten du EAEk ikus-entzunezko sektore handia edu- kitzea, baina behiak ez du denentzat esnea ematen, lau errape besterik ez du eta. Bestela esanda, ETBk ezin du emititu egunero 24 ordu baino gehiago. Horri gehitu behar zaio errape txiki samarrak dauzkala, aukeran: batetik, krisiak aurrekontu murrizketa eragin du; bestetik, iraupen luzeko zenbait saio ditu parrillan, beste txahalek aprobetxatu ezin dituzten ordu asko jaten dituztenak. Eta hiru- garrenik, sektorea sustatzera behartuta ego- teak ez du esan nahi ETBk enpresa guzti- guztiei jaten eman behar dienik.

ETB, ekoiztetxeentzat funtsezkoa

Erraz ondorioztatzen da testuinguru horretan ekoiztetxe guztiek ez dituztela telebistarako produktuak sortzen. Batzuek zinema dute lan-eremu bakarra, beste batzuek biak, eta txi- kienetako batzuek ez bata ez bestea: hortik

kanpo geratzen diren ogi apurretatik bizi dira. 60tik gora enpresa daude Euskal Herrian –Nafarroan gutxi eta Iparraldean ia bat ere ez–, eta bi heren inguru IBAIA ekoiztetxeen elkarteko kideak dira, ETBrako lan egiten duten gehienak barne. Joxe Portela IBAIaren presidentek dioskunez, “ekoiztetxe gehienek diote ez dela ona sektorerako hainbeste enpresa egotea; izan ere, ekoiztetxe handirik ez dago. Eta askok badakite ezinezkoa dela beraientzat telebistarako produktuak sortzen hastea”. Nolanahi, sektoreak batez ere ETB- tik jaten duela dio Portelak. Zinema egiteko behar den finantzazioaren zati bat ere, azken batean, telebistaren patrikatik ateratzen da.

Euskal Produktoreen Elkarteak (EPE) eus- kal ekoiztetxeen beste herena biltzen du. Zineman dihardutenak dira nagusi, baina tele- bista mundua ez zaie arrotz. Carlos Juárez presidentearen hitzetan, “hemen dagoen ekoiztetxe kopurua izugarria da, beste sektore batzuek aspaldi nozitutako birmoldaketa egi- teke dago gurean. Legearen arabera ETBk izan behar du ikus-entzunezkoaren motorra EAEn, egia, baina hainbeste enpresa egonda, jabetzen hasi beharko dugu lehiakortasun iriz- pideen arabera lan egin behar dugula, eta ezin gaitezkeela bizi telebista-kate bakar batetik”. Juárezen ustez, irtenbidea Estatuko merka- tuan lehiatzea da. Zenbait euskal ekoiztetxeta- ko arduradunek esan digutenez, ordea, emai- tza gutxi duen lan eskerga da hori. Kate pribatu handiak, batez ere, debekatutako ere- mua dira, Madrilen egoitza daukaten ekoizte- txek gutxi batzuekin baizik ez baitute lan egiten. Nekez onartzen dituzte kanpoko ideia berriak.

DANI BLANCO

Aro berria

Testuinguru horretan iritsi zen ETBko zuzendaritza aldaketa, duela hamalau hilabete. Lehenbiziko neurriak azkar hartu zituen Alberto Surioren lantaldeak, ez polemika gutxirekin, baina programazioan, oro har, denbora gehiago behar izan zen aldaketa sumatzen hasteko. Besteak beste, aurreko zuzendaritzak ekoiztetxeekin sinatutako kontratuak errespetatu behar zituztelako.

Ekoiztetxeek aurtengo otsailean izan zuten ETBko arduradunen asmoen berri modu zuzenean. Joxe Portela IBAIAko presidenteak azaldu digunez, “bai gu bai EPE deitu gintuzten bilera batera, eta han esan ziguten ordura arteko politika aldatuko zutela: atek zabalduko zizkietela enpresa guztiei, eta ez, lehengo zuzendaritzak bezala, gutxi batzuei bakarrik”. Kontua ez zen guztiz berria ere. Asmo horien aurrerapena Eusko

Legeak aginduta, EAEn EITB da ikus-entzunezko sektorearen traktorea. Praktikan, haren menpekotasun handia daukate enpresa askok.

Legebiltzarrean egin zuen Suriok iazko azaroan. Adierazi zuenez, ETBrako lan gehien egiten zuten hiru ekoiztetxeen kontratazio bolumena murriztu nahi zuen, gehiegizko kontzentrazioaren arriskuak saiheste aldera. Batetik, ekoiztetxe horiek erosoegi sentituta, lan kaxkarragoa eta garestiagoa egitea; eta aldi berean, beste batzuek baztertuta ikustea euren burua. EITBko zuzendariak ez zuen izenik aipatu, baina aurreko zuzendaritzarekin lan gehien egin duten ekoiztetxeen izena ondo ezaguna da, batik bat ETBk berak jakinarazi zituelako Gasteizko Legebiltzarrean bertan, 2008ko urtarrilean: 3Koma, Baleuko, Pausoka, K-2000, Orio Produksioak eta Hostoil (Globomedia espainiarraren euskal adarra). Sei enpresa horietako hiruk, Surioren esanetan, ETBk azpi-kontratazioetan gastatutako aurrekontuaren %62a eramane zuten 2008an.

tradEBi
EB Traducciones Itzulpenak, S. L.
www.tradEBi.com

Ideologiak agintzen du telebista publikoan?

Azken urtean programazioan izandako aldaketek aipatutakoen fakturazioari eragin diote batez ere —kasu batzuetan oso nabarmen—, beste batzuetan gizendu duten hein berean. EAJtik kritikatu izan da aldaketaren helburu bakarra dela PSErengandik gertu dauden ekoiztetxei mesede egitea. Ildo berean mintzatu zaigu, *off the record*, aipatutako ekoiztetxe horietako baten arduraduna: “Euren hurbilekoak ipini dituzte, eta abertzaleak zigortu, EAJkoak izan ala ez. Plantamendua ideologikoa da”.

EITBko iturriek adierazi digutenez, “hori ez da inondik inora horrela, ez dago bazterketa ideologikorik; ekoiztetxe guztiek daukate lekua aurkezten duten produktuen kalitatearen arabera”. Alberto Suriok azarotan egindako agerraldiaren ildo beretik, aukerak sektore osoari, eta ez bakan batzuei bakarrik, zabaltzearen garrantzia azpimarratzen du EITBk helarazi digun erantzunak, eta espreski esaten ez badu ere, aditzera ematen du ea bazterketa ideologikoa aurreko zuzendaritzak egiten zuena ez ote zen. “Eskaintzen dugun programazioak gizartearen isla izan behar du eta gizartea anitza da”. Irizpide ideologiko hutsen arabera mugitzen ez diren adibide gisa, gogorarazten dute Iparraldean aurreko zuzendaritzarekin baino informazio gehiago eta euskarazko programazio zabalagoa ematen dela orain —igandero *Iparraldearen Orena Astekaria* saio

berria estreinatu dute—, batzuek Iparraldeko informazioa desagertuko zela iragarri zuten arren. Horren aurrean, zenbaitek susmatzen du Baionako egoitza kolokan egon zenean egindako protestek bultzatu zutela EITB Iparraldeari behar duen arreta ematera.

Kalitatean dago gakoa

Kalitatea aipatu du EITBk, eta izan ere, alde horretatik dator gehienbat gorago aipaturiko ekoizle anonimoaren salaketa. Harentzat, izan ere, ez da kritikagarria ETBko zuzendaritzak ekoiztetxe batzuei lana kendu eta beste batzuei eman izana. Kritikagarria dena aldaketa hori egitean kalitate irizpide-

rik gabe jokatu izana da.

“Ekoiztetxe guztiei ateak zabalduko dizkietela esatea hitz egiteko era bat da. Arrapaladan sartu dira, dena aldatu nahian, lehendik zeuden egitura guztiak deuseztatuz”. Okerrena, mintzakide beraren ustez, egitura horien ordeztu beste batzuk jarri ez izana da, edo onenean, jarritakoak ahulegiak izatea. Hitz bakunagoz esanda: ekoiztetxe askok, orain, ez dakite nora jo ETBren harremanean jartzeko, eta lehengo zuzendaritzarekin, dena perfektua ez bazen ere, komunikazio-kanalak zeintzuk ziren argi zegoen behintzat.

Audientzien lege zorrotzari soilik erreparatuta, garbi dago Surioren apustua porrot egiten ari dela. EAJ oposizioa izateari tamaina hartzen ari zaio, eta haren oihartzun den Noticias taldeko hedabideek ez dute astebete pasatzen uzten EITBren flotazio marrara torpedoren bat jaurti gabe. “Surioren telebista digitu bakarrekoa da”, zioen euren egunkarietako batzuetan otsailean argitaratutako izenburu batek, ETBren saio berri enblematikoenetako batzuk —*Uyyyyy!* eta *Euskadi Directo*, hain zuzen— %10eko audientziara ez direla iristen adierazteko. Ikur bihurtu den beste batek —txarrerako, esan beharko—, Antxon Urrusoloren *Aspaldikok*, ozta-ozta gaingitzen du kopuru hori, albiste berean esaten zenez. Hirurak ere urte askoan ETBrentzat lanik egin ez duten ekoiztetxeek egindakoak.

Audientziak beherantz

Otsailetik hona gauzek ez dute hobera egin: ikusle kopuruek maldan behera segitzen dute. Eusko Jaurlaritzak, dagoeneko, ezin dio eutsi Blanca Urgell Kultura Sailburuak iazko azaroan emandako argudioari: “Audientzia beherakada aurreko lantaldeak utzitako oinordetza da”. Datu hotzek diote ETBk estreinatu dituen saio gehienek aurretik ordutegi berean zeudenek baino emaitza txarragoak lortu dituztela. Akats galanta litzateke, nolanahi, arrakasta eta porrota audientziaren arabera bakarrik neuritzea, are gehiago zerbitzu publikoa eman behar duen kate batean; ezagun da kalitatea eta atxikimendua, telebistan, ez doazela beti elkarrekin. Hau idazten duenaren iritzia da, alabaina, zeharo ulergarria dela azken hilabeteetan ETBk harrabots handiz iragarri dituen saio gehienetatik ikusleek ihes egitea. Telebista kritikari askorekin partekatutako iritzia da.

“Zalantzarik gabe, urte batetik hona EITB guztien ahotan dago”, adierazi digute telebista honetako ordezkariak, “telebistaren panorama aldatzen ari da etengabe. LTDaren sorrerak iraultza eragin du, telebista tarta zati ugaritan banatzen da eta ez dira garai samurrak. Argi dago, gainera, kinka ekonomikoak eragina izango duela programazioan eta horrek ere ekarriko dituela, nola ez, murrizketak. Datorren ikasturteko programazioa ez dago taxututa, baina batzuek, jada, jakintzat ematen duten honako programa honek edo beste hark ez dutela jarraituko. Horrela lan egitea eta nahi ditugun ekimen eta asmoak aurrera ateratzea ez da erraza”.

ETBren lemazainak ez dira audientzia datuei bizkarra emanez bizi, bistan dena. Mugitu, mugitzen hasi dira, eta iragarritako lehen neurriek ETB1-ek galdutako ikus-

**Kalitatezko programak sortzeko
gai diren kontuan hartu gabe,
ideologikoki hurbileko
ekoiztetxeei aukera ematea
leporatzen zaio ETBri**

leak berreskuratzea izango dute xede. Joseba Arruti Radio Euskadiko zuzendariak koordinatutako lantaldearen txostena oinarri, lehen telebista-katea epe ertainean suspertzeko urratsak emango direla esan du EITBk. Apusturik sendoena lauzpabost ordu iraungo duen eta lanegunetan emango den magazina da. Lauzpabost ordu... Errapeen metafora datorkigu gogora osterare.

Aspaldiko aipatu dugunez gero, ez da alferrekoa izango gorago aurkeztu dugun ekoizle anonimoaren hitzak berriro ekartzea gogora, haren ustez Urrusoloren saioarekin gertatutakoak ederto islatzen duela ETBn ematen ari den aldaketa, eta ez ordezkatu duen programa (*Pásalo*) baino askoz aniztasun ideologiko txikiagoa edukitzeagatik bakarrik. “Norbaitek esan dezake Urrusolo bere pentsaeragatik eduki duela baztertuta ETBk. Baliteke, baina orduan, non egon da urte hauetan guztietan? Profesional ona bada, nolatan ez du inon lanik egin hain denbora luzean?”. Horri gehitu behar zaio aurtengo abendura arteko kontratua daukala sinatuta Urrusoloren ekoiztetxeak, Sirimirik. “Lehenengo zuzendaritzarekin, baldintza batzuk ezartzen ziren: hiru emanaldi eta gero audientziak oso txarrak baziren, kontratua berrikusten zen. Gerta zitekeen saioak aurrera jarraitzea –ETB publikoa da, azken batean–, baina gerta zitekeen ezetz”. Kritika harago doa: “Oro har, ETBko zuzendaritza berria osatzen duen jendeak eskarmentu gutxi dauka halako lanetan. Eta hori emaitzetan islatzen da”. Telebista mundua hurbiletik ezagutzen duen batek baino gehiagok –hain hurbil, euren izena hemen agertzea ez zaiela komeni– agertu digu uste bera. Honi buruz ez digu ezer erantzun EITBk. ■